

M.Ed. Semester - 2 (CBCS) Examination

April/May-2023 (NEW COURSE)

Core-5: Philosophy of Education (CORE COURSES)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૧

- પ્રશ્ન.૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) આદર્શવાદ અનુસાર શિક્ષણની ફિલસૂફી વર્ણવો.
 - (2) વ્યવહારવાદ અને અસ્તિત્વવાદ અનુસાર કેળવણીની તુલના કરો.
 - (3) વાસ્તવવાદી કેળવણીની લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- પ્રશ્ન.૨ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) શિક્ષણ અને તત્ત્વજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
 - (2) પ્રકૃતિવાદ અનુસાર અભ્યાસક્રમ કેવો હોવો જોઈએ તે લખો.
 - (3) વાસ્તવવાદ અનુસાર શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
- પ્રશ્ન.૨ (બ) નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) તત્ત્વજ્ઞાનની એક વ્યાખ્યા લખો.
 - (2) જ્ઞાનમીમાંસા એટલે શું?
 - (3) 'તત્ત્વજ્ઞાન (Philosophy)' શબ્દ કઈ ભાષાના કયા શબ્દમાંથી ઉતરી આવ્યો છે?
 - (4) પ્રકૃતિવાદમાં માનતા કોઈ ભારતીય કેળવણીકારનું નામ લખો.
 - (5) આદર્શવાદ અનુસાર જ્ઞાનનું અંતિમ સ્વરૂપ કેવું છે તે જણાવો.

વિભાગ-૨

- પ્રશ્ન.૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં) લખો. (૨૦)
- (1) મહાત્મા ગાંધીની શૈક્ષણિક ફિલસૂફીમાં વ્યવહારવાદ, પ્રકૃતિવાદ અને આદર્શવાદનો સમન્વય સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) મહર્ષિ અરવિંદના મત અનુસાર શિક્ષણનું સ્વરૂપ વર્ણવો.
 - (3) ભગવદ્ ગીતામાં વ્યક્ત થતું શિક્ષણદર્શન રજૂ કરો.
- પ્રશ્ન.૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નના જવાબ (પ્રત્યેક જવાબ આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં) લખો. (૧૦)
- (1) ઉપનિષદ અનુસાર શિક્ષણના હેતુઓ સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) શિક્ષણ અંગે જ. કૃષ્ણમૂર્તિનું ચિંતન જણાવો.
 - (3) મહાત્મા ગાંધીની ફિલસૂફીમાં જોવા મળતા શિક્ષણના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો સ્પષ્ટ કરો.
- પ્રશ્ન.૪ (બ) નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (૦૫)
- (1) મહાત્મા ગાંધી સ્થાપિત ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાનું નામ જણાવો.
 - (2) બૌદ્ધકાલીન કેળવણીના બે હેતુઓ લખો.
 - (3) કોઈ બે ઉપનિષદ નાં નામ લખો.
 - (4) શિક્ષણવિચારને વ્યક્ત કરતું ભગવદ્ ગીતાનો શ્લોકાંશ લખો.
 - (5) જૈનધર્મના શિક્ષણ વિચારો રજૂ થયા હોય તેવાં એક પુસ્તકનું નામ લખો.

ENGLISH VERSION

SECTION-1

- Q.1 Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words. (20)**
- (1) Describe the philosophy of education according to idealism.
 - (2) Compare education according to pragmatism and existentialism.
 - (3) Write the characteristics of education in the context of realism
- Q.2 (A) Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words. (10)**
- (1) Explain the relationship between philosophy and education.
 - (2) Explain the curriculum according to naturalism.
 - (3) Clarify the teacher-student relationship according to realism
- Q.2 (B) Answer following all questions in very brief. (05)**
- (1) Write a definition of philosophy.
 - (2) What is epistemology?
 - (3) The word 'Philosophy' is derived from which word of which language?
 - (4) Write the names of Indian educationist who believed in naturalism.
 - (5) State what the ultimate form of knowledge is according to idealism.

SECTION-2

- Q.3 Answer any two from following questions. Each answer should be in about 750 words. (20)**
- (1) Clarify the combination of pragmatism, naturalism and idealism in Mahatma Gandhi's educational philosophy.
 - (2) Describe the nature of education according to Maharishi Aurobindo.
 - (3) Present the educational philosophy expressed in the Bhagavad Gita.
- Q.4 (A) Answer any two from following questions. Each answer should be in about 125 words. (10)**
- (1) Explain the objectives of education according to Upanishads.
 - (2) Explain the thinking of J. Krishnamurti on education.
 - (3) Explain the basic principles of education found in the philosophy of Mahatma Gandhi.
- Q.4 (B) Answer following all questions in very brief. (05)**
- (1) Name the institution of higher education founded by Mahatma Gandhi.
 - (2) Write two objectives of education according Buddhist.
 - (3) Write the names of any two Upanishads.
 - (4) Write a verse from Bhagavad Gita expressing the philosophy of education.
 - (5) Name one book in which educational ideas of Jainism are presented.
